

DOMOLJUB

Izhaja zvečer vsak prvi
in tretji četrtek meseca.
Ako je ta dan praznik,
izide dan poprej. Cena
mu je 80 kr. na leto.
Inserati se sprejemajo in
plačujejo po dogovoru.

Slovenskemu ljudstvu
v poduk in zabavo.

Spisi in dopisi se pošiljajo:
Uredništvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Semeniške ulice
št. 3. Naročnina in inserati
pa: Upravištvu „Domoljuba“,
Ljubljana, Kopitar-
jeve ulice št. 3.

Štev. 9.

V Ljubljani, dné 7. maja 1903.

Leto XVI.

Pomoč Dolenjski!

**Našim deželnim in državnim poslan-
cem. visoki e kr. deželni vladi in tr-
govski in obrtni zbornici v resen pre-
udarek.*)**

Pomagajte pozabljeni Dolenjski!

Kdor ima za naše ljudstvo kaj srca,
mora z grozo opazovati velikansko izselje-
vanje našega ljudstva v Ameriko. Ni ga
dneva, da bi naši časniki ne poročali o
mногоštevilnih izseljencih, ki se vidijo na
ljubljskem kolodvoru. In odkod so ti iz-
seljenci doma, katere časniki „Kranjce“
imenujejo? Vsi ti „Kranjci“ so skoraj
izljučno sami Dolenjci. Gorenjcev
gre primerno sila malo v Ameriko, ker
imajo doma lahko obilo zaslužka, in kadar
kdo izmed njih odpotuje, potuje preko
bližnjih gorenskih postaj in ne preko ljub-
ljanskega južnega kolodvora v Ameriko. Za
našimi izseljenci odpotujejo kmalu tudi
njih žene, otroci in sorodniki v Ameriko.
Treba je pomisliti, da naše ljudstvo ne pre-
biva v Ameriki skupno, temuč raztreseno
po raznih mestih in državah obširne Ame-
rike, da se od izseljencev komaj slaba
četrtnina vrne v svojo staro do-
movino.

*) Ta članek je prinesel „Slovenec“. Na mnogostransko
željo ga ponatiskujemo v „Domoljubu“.

Obupni položaj dolenjskega kmeta.

V črnomaljskem, novomeškem, krškem
in kočevskem okrajnem glavarstvu se ljud-
stvo posebno izseljuje, tako, da je v teh
krajih danes že prav težko dobiti zdravega
čvrstega moškega v starosti od 20 do 40 let
za poljska, vinogradna, in obrtna dela,
kajti vse hiti v Ameriko. Večkrat
je bilo čitati, naj, kdor le more, ljudstvo
odvrča od izseljevanja v Ameriko; tudi
vlado so klicali na pomoč, naj izseljevanje
otežkočuje in zadržuje. A to je vse zastoj,
saj se ljudstvo za kratek čas ali zabavo v
Ameriko ne izseljuje. Naš kmet po Dolenj-
skem ima proti kmetom po Gorenjskem,
Koroškem, Stajerskem in planinskih deželah
prav malo posestva; travnikov ima malo
kdo, mesto tistih ima po največ slabe ko-
šenice; gojzdov ali nima ali jih ima pa
mного premalo, in še tiste močno izsekane,
tako, da mu navadno zelo primanjkuje na-
stelje in gnoja; zemlja je po največ rumena
ilovica, na kateri pridelki le tedaj dobro ob-
rodijo, ako se jim dobro gnoji. Kmet s pet-
najstimi orali sveta velja pri nas že za imo-
vitega moža. Največ je pri nas kmetov s
pod osem oralov skupnega zemljišča. Pred
nastopom trtne uši in peronosporé pridob-
ivalo se je po Dolenjskem mnogo okusnega
zdravega vina, katerega so posebno Go-
renjci in Korošci radi pri nas kupovali. Na-
stopile so pa omenjene trtne bolezni, vino-

rejstvo je propadalo in revni kmetovalec, kateri je imel svoj vinograd v malovredni nizki ilovnati zemlji med skalami, na kateri je po prejšnjem obdelovanju vendar z obilim trdom pridelal nekaj polovnjakov vina in s prodajo tistega poplačal davke in obresti od dolgov, je bil zdaj prisiljen obdelovanje vinograda opustiti, in tako je izgubil še ta dohodek od kmetijstva. V tacih skalovitih vinogradih, kjer je preje rastla vinska trta, kateri se radi nizke zemlje ne dajo rigolati, raste sedaj fižol in kuruza, in še to prav slabo.

Ako se k temu vpošteva, da je naš revnejši kmet, kateri ima posestva pod 8 oralov, (in tacih kmetov je po Dolenjskem do tri četrtine), po največ zadolžen, ima največkrat mnogo otrok, je skoraj vsako leto oškodovan po toči, zgodnjem mrazu, živinskih kugah in zaprtijah, ako se vpošteva, da vsled pomanjkanja gnoja, ker je zemlja izsesana, ista vsako leto slabeje rodi, da imajo poljski pridelki od leta do leta nižje cene, poljski delavci so pa leto za letom dražji, in se jih sploh le težko še dobi, ker vsi boljši delavci v tuje kraje odpotujejo, potem se ni čuditi, ako se naš kmet leto za letom bolj zadolžuje in končno v obupu svoje posestvo proda, ker ne mara doma poginiti.

Dosedanja pomoč je nedostatna.

Resnično je to, da so država, kmetijska družba in razni okraji napravili trtnice, iz katerih kmetovalci cepljene in necepljene ameriške trte in poduk o novi saditvi trt dobivajo; tudi se jim dajejo večletna brezobrestna posojila za napravo novih rigolanih vinogradov. Vse to pride pa le boljšim kmetom, večjim posestnikom največ v korist, revnejši kmet, kateri je prisiljen v Ameriko odpotovati, si pa tega ne more oskrbeti, ker rigolanje je dragoceno in zelo trudapolno delo. In tako, ker uboštvo pri kmetovalcih po Dolenjskem leto za letom narašča, je naravna posledica, da istim potom tudi blagostanje pri trgovcih, obrtnikih in posestnikih po dolenjskih mestih in trgih tako zelo propada, da je prava bela vrana pri nas tisti, kateri je še brez dolga. Dežela je pač ustanovila na Grmu pri Novem mestu kmetijsko in vinorejsko šolo celej deželi v korist, kajti po poročilih obiskuje to šolo več Gorenjcev, Notranjcev,

Primorcev in Stajercev, kakor Dolenjcev. To šolo obiskujejo tudi največ sinovi imovitejših kmetovalcev, ker le tem je v prvi vrsti namenjena. Deželne štipendije so majhne, in kdor hoče sina notri šolati, mora na še mnogo dodati iz svojega. Tega pa revnejši kmet ne zmore. Ako pa našemu kmetu dobrih travnikov in gojzda manjka, ima le malo zemljišča in veliko dolgov, potem mu tudi v kmetijski šoli izšolani sin ne more doma čudežev delati, ako bi zanj še toliko žrtvoval.

Kranjska dežela je prispevala s precejšnjo vsoto dolenjskim Radečam k gradbi mosta čez Savo. To je popolnoma krajevne pomena in le malej okolici v korist, ker iz šentruperške in mokronoške okolice vsakdo potuje raje v Sevnico na železnico, kakor preko strmega Brunka in Rateč na Zidan most. Regulira se Mirna na Dolenjskem, kar bode mnogo denarja veljalo, a bode le v korist maloštevilnim imovitejšim posestnikom, kateri imajo svoje travnike ob Mirni, širši Dolenjski pa v nobeno korist. Gradilo se je na Dolenjskem potem, ko jih je bilo že mnogo po drugih krajih dežele dograjenih, z državnim in deželnim prispevkom vodovode v Kočevju, Črnomlju in Novem mestu. Priznamo radi, da so vse te naprave dotičnim krajem zelo koristne. Ali pa mislite, da se bode vsled teh resnično koristnih naprav tudi le eden Dolenjec manje v Ameriko preselil? Radeški most je bil potreben, uravnava Mirne ravno tako, in vodovodi z zdravstvenega stališča silno koristni. Pri vseh teh koristnih napravah pa naše ljudstvo gineva, propada, ker vse te naprave našega ljudstva ne živijo: zavoljo njih lahko pogine. Nečloveško bi bilo naše ljudstvo od izseljevanja odvrčevati toliko časa, dokler se mu ne dá potrebnih sredstev, da bi se zamoglo na svoji rodni zemlji pošteno preživiti. (Konec prih.)

Stalne vojske je na svetu pod orožjem 5,255.000 za slučaj splošne mobilizacije je pripravljeno 44,258.000 mož. V Evropi je v službi 4,200.000 mož, v rezervi 34,000.000. Ako bi stali v vrsti po 4 možje, bi vrsta segala iz Madrida v Pariz. V Evropi je vsak šesti možki vojak.

Listek.

Izgubljeni sin.

(Povest. Po Oertzen-ovi priredil F. S.)

(Dalje.)

Žegnanje.

V soboto je bilo pred žegnanjem. Delopust je že odzvonilo. Povsodi so snažile pridne gospodinje po hiši in devale v red razno razvlako. Gostilničar Bobenček je pometal in popravljaj na dvorišču; na podu pa so prirejevali prostor za plesišče. Iz gozda pa so pripeljali vitkih jelk in smrek za mlaje. Na podu je bilo kot v zelenem gozdu. Hlapci so imeli polne roke posla. Župan je parkrat močno udaril s peto ob tla, da bi poskušil, če so dosti trdna. Nato je pritržil križema dve zastavice v narodnih barvah nad vzvišenim prostorom, ki je bil namenjen godcem.

Naposled je bilo vse praznično oblečeno. Ko je odzvonilo Zdravo Marijo so posedli marljivi gospodarji po klopih zunaj hiš in prižgali svoje vivčke. Otroci so hiteli s polno košarico cvetja h križu poleg ceste in ga krasili, kolikor so največ mogli. Nande je stal pred hišo, blizu njega Janko. V daljavi je zapazil voz, ki je hitro drdral proti njim.

»D agonci gredo na dopust,« vzkliknil je z veselim glasom. »Kuharjev Jože in Ovčarjev Feliks sta.« Spomnil se je, kako je bilo, ko je prišel kot dragonec na dopust v lepem jopiču in z dolgo sabljo. »Vojak biti je pa res lepo!« je dodal.

Janko se je nevoljno obrnil v stran. Pri naboru so ga zvrgli.

»Ta dva mi bodeta povedala, kako je še kaj v Mariboru. Dolgo je še od tega, kar sem bil sam tam.«

In hitel je k tovarišema, ki sta ga poznala še izza mladih let.

»Nande!« zaklicala sta ga oba hkrati. Vzela sta ga v sredo, saj je tudi on nosil nekč dragonsko sabljo, in šli so v gostilno.

Vseli so se na vrtu krog okrogle mize in kma!u je stal pred njimi štefan rdečega. Vino jih je hitro razvnelo in začel se je med njimi precèj glasen razgovor. »Kdo je pa tam-le?« vprašal je čez nekaj časa Kuharjev Jože.

Nande se je ozrl ježno okrog sebe. Anton je stal ob vrtnem plotu in molče gledal zbrano družbo.

»Tone je!« oglasil se je Ovčarjev Feliks. »Ali še vedno zabavlja čez vojaščino? Jaz bi mu že pokazal!« »Pusti ga pri miru!« miril ga je Kuharjev, »saj ga je malo pride. Če tudi še ni bil v ječi, pa zaslužil jo je že zdavnej. S takim bi se jaz pa že ne ruval.«

»Imaš prav!«

Ko je tudi Anton videl, da tu ne bo ne tepeža ne pijače, se je odstranil.

Nande je blede. Hitro je izpraznil kozarec.

»Jaz tudi nisem bil svoje dni nikoli zaprt pri vojaki!«

Saj zapor ni nič sramotnega!

Nande se je zdelo, kot bi stal na žrvnici. Sramovati se ni hotel. Čemu? Saj pravita ta dva, da zapor ni nič sramotnega. Veliki gospodje so bili tudi že zaprti včasih. Toda, če to ni nič sramotnega, zakaj pa si ne upa o tem nič povedati, kako je bilo v zaporu, če tudi bi tovariša rada zvedela?

— Vroče mu je prihajalo. Svoja tovariša je varal. Zdelo se mu je, da ga povsod preganja kot neko prokletstvo ona obljuba, ki jo je storil bratu.

Kuharjevemu Jožetu je stopalo vino že v lase. Ropotal je s sabljo, kot bi hotel celo vas spraviti po koncu. Nande je vstal in se poslevil.

»Jutri se zopet vidimo«, klical je za njim Feliks, »jutri bomo ljudem pokazali, kaj so dragonci!«

»Da, jutri,« odvrnil je Nande, in urnih korakov je odšel proti hiši.

»Življenje je lepo«, ogovoril je Nande Janka, ki je še vedno stal pred hišo. »Tudi jaz sem rad živel do tiste ure, ko sem ti obljubil — da bom lagal. Toda te obljube nadalje ne morem držati. Odkritosrčen nisem bil danes nasproti tovarišema. Prosim te, odveži me obljube.«

»Ne!« dejal je Janko. »Misliš, da naj ljudje zato da bi ti imel mirno vast, s prstom kažejo za Svetinom rekoč: »kdo bi se bil kaj takega mislil!« Zapor, to je nekaj sramotnega. Kar si sam zakrivil, zato moraš tudi sam trpeti.«

»Še zapri bi me in okoval v železje, ni res?« je vskipel Nande. »Torej mi ne daš besede nazaj?«

»Ne!«

»Tedaj lahko noč!«

Nande je odšel za hišo in po poti dalje proti polju. Zgrabila ga je jeza. Hladna majeva sapica je pihljala, v njegovi glavi pa je kipelo in šumelo, kot bi jo hotelo raznesti.

Škrjanec se je dvignil visoko v zrak in prepeval hvalnice vsemogočnemu stvarniku. Solnce je z vso svojo jutranjo krasoto obsevala zemljo. Vse je bilo nekako veselo in praznično, saj je bilo žegnanje. Mladina je v enomer popravljala praznično obleko, če ni bilo vse v redu. Tudi stare ženice so skrbno ogledovale krila in predpasnike, če ni kakoga madeža na njih. Pri Križnarjevih je bilo tudi že vse po konci. Ko se je Kristina v podstrešni sobici prebudila, najrajši bi bila veselja poskočila, ko je se spomnila veseliga »žeganja« ki jo čaka. Toda hitro se je nečesa domislila. Polagoma je oblekla črno krilo, opasala svilnat prepasnik in dejala na glavo lep rober. Po tožilo se ji je, ko se spomnila, kako kmalu bo zamenjala to kmečko obleko z bolj gosposko v mestu. Stopila je k oknu in zamišljeno zrla na cesto. Tudi hlapcu ni odzdravila, ki ji je voščil dobro jutro, napregaje rjavca v kočijo. Ko je sedel na kozla in počil z bičem, je Belin veselja poskočil in zalajal.

Križnar, Kristina in Neža so sedli na voz, seveda tudi Belin ni zacstal. Kmalu je drdral voziček po gladki cesti mimo polja in travnikov proti Planini. Dohitevali in prehitovali so druge vozove in marsikak gospodar je zavidno primerjal svoje konje ali svoj voz s Križnarjevim.

Pred cerkvijo se je bilo zbralo že veliko ljudstva. V najrazličnejših barvah so se svetili robcii in predpasniki žen in deklet. —

Po sv. maši se je razvila živahna zabava pri Bobenčau. Planinska godba je proizvajala najbolj vesele in poskočne. Pred gostilno pa so razpostavile ženske svoje »sladko kramc« po dolgih deskah, odganjale sitne muhe in radovedne otročaje ter za dovoljno motrile množico kupcev, ki so z velikim zanimanjem zbirali in prebirali one splošno znane listke pri sladkorčkih. —

Gostilničar je imel polne roke posla, pct mu je pokrival čelo in lil po obrazu.

»Križnarjevi so prišli.« začulo se je šepetanje med ljudmi.

Tem se je spodobila posebna miza, to je umevno, ker so bili tako bogati. Križnarjevi in svet novi so sedli skupaj. Kristina je dobila mesto med Jankom in Nandetom in molčala.

Križnar je poklical vprvo dva litra vina. Kmalu se je razvnel med njimi živahen razgovor o najrazličnejših stvareh.

Godci so ravno končali polko in en izmed njih je pobiral s krožnikom v roki darove okrog gostov, ki so vedno še prihajali. Tudi Anton je prišel in pripeljal seboj za roko sestro.

Cilka je sramežljivo gledala v tla. Oblečena je bila preprosto a čedno. Njen edini okras so bili dolgi gosti lasje, ki so v dveh kitah viseli po hrbtu.

Plašno se je usedla na ogel mize, kjer je sedela že cela vrsta drugih deklic. Te so takoj umolknile in jo začele postrani gledati.

Kri ji je šinila v obraz. Vetala je in bila silno v zadregi. Nikdo je ni odgovoril. Zdelo se ji je, kot bi stala na sramotnem kamnu v zasmeih vsem, ki jo vidi.

Cilka se je splazila ven iz sobe.

Janko se je nemirno premikal na stolu semtertje. Dejal je, da mu je vroče in šel je tudi on na presto.

Dragonca sta zapazila Nandeta. Bila sta še precej trezna, toda zavedala sta se na vso moč, da sta junaka, ki ju ljudstvo občuduje in sta se tudi temu primerno vedla.

»Hoho Nande! Kaj pa tičiš tam v kotu, kot jazbec v svojem duplu?«

»Saj vidiš da ni same«, pristavil je drugi in se postavil »po vojsško.«

»Pridem!« je odvrnil Nande samozavestno, »bota vide'a da sem še vedno stari! Saj sem bil jaz tudi dragonec!«

In Nande je naročil vina in napolnil kozarce fantom vsej mizi. Na koncu je sedel Anton, zanj se ni zmenil.

»Novo gospodarstvo se kaže že tudi v gostilni«, začul se je piker glas. Nande ga je prealial.

»Najprvo jih napoji, potem jih bo pa ven postal.«

Nande je jezno žvižgal.

»Jezik za zobe«, zakričali so nekateri nad Antonom, ki je v enomar zbadal Nandeta.

»Jaz molčim, kadar jaz hočem! Seveda Svetinov Nande, ta sme vse, kar se mu zljubi.«

»Tho bedi!«

»Kaj pak, če bo Nande tako rekeli! Le čakajte, zdaj vas napaja, potem vas bo pa ven postal.«

Kakor blisk je skočil Nande po koncu.

Nekateri so ga skušali obdržati, toda otresel se jih je kot muh. »Tebe bom vrgel ven, tebe, pa ne skozi vrata, ampak skozi okno.«

Tone se je zaničljivo posmehnul. Ravno to si je želel, denar za bolečine bi se mu potem prav pritegel. Dolgo časa ga za to že ni nič dobil.

»Posti ga pri miru, nikar se danes ne pretepaj na žegnanju«, mirili so nekateri Nandeta. In Nande je z pct sedel. »Toda tega ti ne odpustim«, viknil je jezno proti Antonu.

»Povrnil ti bom, ko se boš najmanj nadejal.«

Gostje so se spogledali, vedeli so, da se ne šali.

Medtem je zazvonilo poldne in gostilničar je začel nositi kosilo na mizo.

Politični razgled.

Čehi in Nemci.

Češki poslanci so pričeli minulo jesen z obstrukcijo, ki pa je v kratkem času zaspala iz vzrokov, ki javnosti niso znani. Ko so pa jenjali z obstrukcijo so že naprej zagrozili: „Kmalu se zopet vidimo!“ Ko je bilo letos na vrsti prvo branje državnega proračuna, je obstrukcija trdno spala. Med tem pa je dr. Fořt pričel zopet agitirati za obstrukcijo, ki stopi, kakor kažejo sedanje razmere, vsak trenutek na dan. Češke zahteve so, kakor je znano: notranji uradni jezik češki in pa češka univerza v Brnu. Kar se tiče prve zahteve je prav gotovo, da sedanja vlada ne privoli. Stališče vlade je to, da dovoli le ono, o čemer so Čehi in Nemci edini, a da bi se sporazumeli v tej točki, je popolnoma nemogoče. Kar se tiče češke univerze v Brnu bi bila vlada radi miru nazadnje še voljna privoliti, a Nemci zastopajo isto stališče glede tega vprašanja, kakor glede slovensko-nemškega gimnazija v Celju. Univerzo bi končno dovolili, a ne v Brnu, temveč zunaj mesta. S tem pa Čehi niso zadovoljni in tako ne more priti do miru in do privolitve vlade v češke zahteve, kar pomeni izbruh obstrukcije v državnem zboru od strani Čehov.

Državni zbor.

Na vrsto je prišla interpelacija glede nedeljskega počitka. Ko so l. 1899. ustavili na Moravskem delo in se je potem delavskim željam odobrilo, je bilo sklenjeno, da ima delo v nedeljah in praznikih počivati, sedaj pa silijo tovarnarji tudi ob teh dneh delavce k delu. To je povsem pravično, da začno tudi tovarnarji upoštevati cerkvene zahteve in zato bi bilo edino prav, da se pravpovsodi tudi pri nas upro delavci proti takemu nasilstvu, ki jim onemogočuje spolnovanje njihovih cerkvenih dolžnosti. — Poslanec Vukovič in tovariši zahtevajo naj se avstrijski konzulati pomnožé in boljše uredé v raznih deželah ter naj vso pozornost obračajo na avstrijske izseljence, vsled česar morajo biti tudi večji jezika dotičnih izseljencev. Sedaj pa pride na vrsto vprašanje, ali naj Avstrija odpove Srbiji trgovinsko pogodbo, oziroma naj jo na novo določi.

Naučni minister o potrebi vzgoje.

Naučni minister je te dni sprejel večjo deputacijo katoliškega učiteljskega društva ter med drugim izjavil, da je verska vzgoja v sedanjem času, v katerem se vprek dela proti prestolu in cerkvi bolj kakor kdaj prej potrebna, da se obrne nanjo

vsja skrb. Ta verska vzgoja je glavna naloga učiteljskega poklica ter se z njo vzbudi tudi otrokom ljubezen do domovine, katera brez pravega verskega duha obstati ne more. Le dober katolik more biti tudi dober državljani. — In pomislite kdo je govoril te besede? Ali mogoče naš naučni minister? Kaj še, premislite, da je bil ta mož bavarski naučni minister. Tako prepričanje vlada v protestantski državi in pri nas? Pri nas zlasti še na Kranjskem so tako žalostne razmere, da če je le kak liberallec v vasi, je gotovo to ljudski učitelj. Kako more liberallec versko vzgajati našo slovensko mladino, ni treba razpravljati, saj sami dovolj skušate. Potem pa pridejo učitelji in upijejo: Vi ste proti nam, vi zaničujete učiteljski stan. To je laž; učiteljskega stanu nihče ne zaničuje, nasprotno vedno in povsodi povdarjamo, kako lep stan je in kako zelo veliko dobrega lahko naredi, ako dela po svoji vesti in veri. Smo pa odločno proti učiteljskemu liberalizmu, katerega bomo vedno in povsodi pobijali, ker liberalizem in pa verska vzgoja ne moreta in ne moreta biti mogóča oba ob enem. Če imate liberalnega učitelja in če dela po liberalnih načelih, potem more mladino vzgajati le v tistem duhu in jo tako samo odtujiti veri in duhovstvu.

Pirhi ministrskega predsednika.

Lepo velikonočno darilo je prejel ministerski predsednik dr. Körber od cesarja. Cesar ga je namreč za veliko noč odlikoval z velikim križem svetega Štefana. S tem odlikovanjem je postal doktor Körber za vladarjem najvišje odlikovana oseba v naši državi, ker je sedaj lastnik vseh štirih civilnih redov: ima namreč poleg poslednjega še naslednje redove: veliki križ Leopoldovega reda, red železne krone prve vrste in viteški križ Franc-Jozefovega reda, katerega je dobil kot uradnik v trgovinskem ministerstvu. Razen grofa Taaffeja je dr. Körber edini ministerski predsednik, ki je dobil to najvišje civilno odlikovanje še kot aktivni ministerski predsednik, ker ako je kdo sicer dobil, se je to zgodilo še le tedaj, ko je odstopil s pozorišča javnega dela. Doktor Körber si je pridobil res veliko zaslug za avstrijsko vlado, ker ob tako kritičnem času, kot je nastopil on, bi se komu drugemu težko posrečilo voditi državni voz naprej. Ozir teh težav in uspehov, katere je imel v teku svojega triletnega predsedovanja, je to odlikovanje res zaslužil, česar ne more nihče oporekati.

Hrvatska zmaga na Reki.

Na Reki so se vršile 16. t. m. dopoludne volitve za ondotni občinski zastop, ki je bil kot znano doslej v rokah le onih ljudij, ki se brezpogojno klanjajo Madjaronom in store vse po njihovi volji, akoravno je Reka hrvatsko mesto. Pri teh zadnjih dopolnivnih volitvah pa se je posrečilo Hrvatom prodreti s kandidatom Erazmom Barčičem in Antonom Valušnikom proti nasprotnim kandidatom. Ta volitev je za Hrvate zgodovinskega pomena, kajti čez dolgo časa po 26 letih se je zgodilo zopet, da

je hrvatski značaj Reke prišel do izraza. Da bi bila pač ta zmaga začetek velike zmage hrvatskega boja proti Madjarom.

Francoski kulturni boj.

Odkar je vlada pričela boj proti katol. šolam so se kar naenkrat pomnožili šolski stroški za 80 milijonov. Od junija meseca 1902 so zaprli tri tisoče šol in otvorili 1400 s posvetnimi učnimi silami, torej je še polovica nenadomeščena. Zatvoriti nameravajo se 1512 šol v katerih je 144 200 otrok. Samo v 839 občinah morejo sprejeti redovne učence v državne šole v 296 je treba razširiti obstoječe šole, v 719 občinah pa zidati nove šole. Razgnati pa se še ni upala vlada kongregacije šolskih bratov, kajti samo ti podučujejo nad 200.000 otrok. Naj le francoska okusi, kako krivico je naredila nad nedolžnimi kongregacijami, ki so imeli le to velikansko pregreho nad sabo, da so podučevali otroke v katoliškem duhu. — V najlepšo luč pa postavlja preganjanje kat. redov afera glede izgnanja kartuzijancev. Neka vplivna oseba je ponujala kartuzijancem vspešno posredovanje za potrditev njihovega reda, ako ji red plača zato 300.000 frankov, katere bo dobila dotična zbornična skupina, ki bode podpirala prošnjo kartuzijancev, potem pa še dva milijona plačati v volivni zaklad dotične stranke. Prior reda kartuzijancev je seveda to ponudbo odklonil. Ime dotične osebe se sicer še ne navaja, iz vse afeze pa se vidi, da tiči za njo sin minister'skega predsednika Edgar Combes, ki je tajnik v notranjem ministerstvu. To so škandali. Denar bi bil torej edini v stanu gonjo francoskih framazonov odvrniti in rešiti redove ter jim pridobiti avtorizacijo. Ta lepa afera je prišla na dan, ker je Combes začel gonjo proti guvernerju Revoilu, ki ni hotel odobravati Combesovega nasilstva. Seveda se zdaj Combes izgovarja, da ni na vsej stvari nič resnice ter da njegov sin niti mislil ni na guvernersko mesto. Bržkone pa bode ta lepa afera imela še precej neljube posledice za Combesa in njegovega prijaznega sina Edgarja.

Balkan.

Sultanova vlada je sklenila, da se pomnoži vojaštvo pri Mitrovici, Prizrenu in Verisovicu. Nekateri vidijo v tem dobro znamenje, da misli sultan resno zatreti albansko opozicijo. Drugi viri pa poročajo nasprotno, da je sultan že popolnoma zgubil nado izvesti reformo in ukrotiti Albance in se le boji obožovanega posredovanja Avstro-Ogrske in Rusije. Iz Soluna javljajo, da je 500 mož broječa četa v bolgarski uniformi blizu Radovišta prekoračila makedonsko mejo in obkolila oddelek turških vojakov. Boj je trajal del dan, dokler ni prišla Turkom pomoč, in so pognali vstaše v beg. Padlo je 9 Turkov in 30 vstašev. Ostale vstaše Turki zasledujejo.

Dijaški nemiri na Španskem.

Že zadnjič smo poročali o dijaških nemirih v Španskem mestu Salamanki. Povod nemirom je dal sledeči dogodek. Pri nekem sporu na cesti je nek

dijak napadel nekega gostilničarja, vsled česar ga je policija aretirala in tirala v zapor. Policijski načelnik ga je po zaslišanju pošteno oštel in mu dal povrh še par zausnic. Na to so prišli drugi dijaki v velikih gručah in zahtevali od prefekta zadoščenja, katerega jim pa prefekt ni hotel dati. Nato so se pričele po mestu demonstracije. Orožništvo in vojaštvo so sledili dijaštvu v mesto in streljali nanje. V tem boju sta dva dijaka mrtva obležala, 18 pa je bilo hudo ranjenih. Krogle so pa dežile na množice. Španija je res čudna dežela. Ako miruje ljudstvo in se ne upre davčnim nadzornikom, stavkajo delavci, ako pa tudi ti ne delajo nemirov nastopi na njih mesto dijaštvo, a miru pa nimajo nikdar.

Izseljevanje Avstrije.

Pri razpravi o krošnjarskem zakonu v gosposki zbornici je govoril pl. Plener tudi o izseljevanju iz Avstrije. Izseljevanje preko morja je poskočilo v zadnjih petih letih od 23.000 na 64.000 iz Avstro-Ogrske pa na 175.000. Avstro-Ogrska stoji glede izseljevanja takoj za Italijo. Na vse strani se ugiba, kako zmanjšati izseljevanje, vendar edino sredstvo je in ostane to, kmetu dati kruha. Dokler pa bodo razmere za naše kmetstvo tako slabe kot so dandanes, se izseljevanje ne bode nikdar zmanjšalo, ampak čemdalje večje bode rastlo število onih, katerim rodna zemlja ne dá živeža, ki ga morajo iti vsled tega iskat v daljni svet.

Kozjanski vsevedež. Na belo nedeljo, dné 19. mal. travna je zopet zborovalo „Katoliško politično društvo“ za kozjanski okraj v Podsredi. Za zborovanje je bila odločena stara šola pod kaplanijo, ki je bila ta dan prav praznično oblečena in z zelenjem okrašena.

Vsa vrata in okna, ter podobe so bile z venci ozaljšane; a iznad streh so plapolale zastave, cesarska in narodno-slovenska. S tem je skazala Podsreda, da je slovensko-narodni trg; pa ne samo trg, ampak cela župnija. Ko je ura v zvoniku odbila 3 popoldan, so že jeli ljudje vreti skupaj od vseh strani, blizu in daleč in v pozdrav so jim gremeli močni glasi topičev. Ob 4. uri se je pričelo zborovanje, ki ga je otvoril gosp. predsednik Marko Tomažič s pozdravom: Hvaljen bodi Jezus Kristus! Na veke, Amen. Velika množica zborovalcev odzdravi. Zatem dá

g. predsednik besedo deželnemu in državnemu poslancu m. g. Jožefu Žičkarju, da nekoliko razjasni in raztolmači stanje deželnega in državnega zbora. Razložil nam je natanko, kako nas slovenske kmete stiskajo in izsesavajo nemški gospodje v Gradcu, in na Dunaju nam že ne privoščijo nobenih pravic. Govoril je tako iskreno-prijateljsko in razločno, da ga je lahko vsaki zborovalec razumel. Zato mu je pa med govorom donelo po sobani: „bravo g. poslanec, tako je prav“ in glasno ploskanje z „živio“-klici. Zatem nastopi znani g. Jančič, ki s šaljivim govorom očara vse zborovalce. Nato stopi na govorniško mesto g. Cerjak, župnik Rajhenburški, ki je naslikal v mičnih besedah, da se ne smemo izneveriti sv. veri in našemu milemu materinemu jeziku, ampak trdni, kakor skala ostati i. t. d. Zdaj pa še nastopi eden govornik, in to domači g. župnik Toman, ki z resnim, iz dna srca segajočim govorom razloži pomen kmetijskega stanu. Govoril je o kmetijstvu in njegovih sovražnikih, ki ga hočejo izpodkopati in uničiti. Dejal je, da kmetijski stan, razven duhovskega, je najmenitnejši, ker ga je sam Bog že v raju postavil; in v starih časih so iz kmetijskega stanu izbirali kralje in cesarje, viteze in plemenitaše. Kaj pa dandanes? zasramujejo in zaničujejo ga liberalci in socijaldemokratje, pa uničili in razdjali ga ne bodo. Povedal je mnogo izgledov iz starega in sedanjega veka in ojstro zabičal: gorje in sramota vsem onim, ki berejo in podpirajo liberalne liste in jih širijo, kajti ti listi so za kmetijski stan prava kuga in volkovi v ovčjem oblačilu. Proč ž njimi! Ob koncu se še zahvali vsem došlim zborovalcem. Ne morem in ni mi dano, tukaj vsega zborovanja natanko opisati, ker prostor v „Domoljubu“ je premajhen. Ob koncu je še g. Jančič prebral brzovjav, ki so ga poslali sv. oče Leon XIII. kot odgovor na brzovjav, ki se jim je bil poslal sestavljen na shodu dné 22. sušca pri g. Hrovatu zunaj Kozjega za njih ljubilejno častitko in pozdrav. Predno se je to znamenito zborovanje zaključilo, je predsednik še enkrat se zahvalil dičnemu poslancu in vsem na shodu zbranim zborovalcem. Slednjič se je zaključilo zborovanje s trikratnimi gromovitimi „Živio“-klici na sv. Očeta Leona XIII. in presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I.

Stara Loka. (Dva shoda.) V nedeljo dné 19. aprila so bili gorenji prostori prijazne Jelovčanove gostilne v Stari Loki natlačeno polni zavednih mož-volilcev in vrlih domačih fantov. Imeli smo kar naenkrat dva shoda: shod kat. polit. društva in ustanovni shod kat. izobraževalnega društva. Naj sledi o obeh shodih kratko poročilo. — Prvi shod je otvoril č. g. Nik. Stazinski, predsednik kat. pol. društva v Stari Loki, in v vvodnem govoru pokazal znano liberalno ljubezno do kmeta s številkami. Glavni poročevalec je

bil č. g. dr. Evg. Lampe. V svojem obsežnem govoru je pokazal sliko liberalnega gospodarstva na Francoskem in na podlagi tega dokazoval potrebo boja nasproti liberalizmu. Dalje je podal kratko zgodovino razvoja kmetijskega stanu od nekdanjih fevdalnih kmetov do danes — do dobe prostih kmetov. Pojasnil je vzrok sedanjega slabega stanja kmetovega pokazal trud, katerega imajo kat. narodni poslanci za zboljšanje kmetovih razmer in njih boj proti liberalni ljubezni do kmeta. Ta boj jih je vodil do obstrukcije in od tega boja ne bodo odnehali, dokler se ne spremené kričeče razmere v deželnem zboru kranjskem. Za njim je nastopil vč. g. Avg. Šinkovec in predlagal resolucijo, v kateri se izreka gg. poslancem zaupnica za njihov trud in jih vspodbuja k nadaljnemu vstrajnemu delovanju v prid in blagor ljudstva, zlasti jim naroča, naj poskrbé, da službe katere se plačujejo z ljudskim denarjem dobivajo možje, ki so zrastle med ljudstvom ne pa tujci. Navzoči volilci so z zanimanjem poslušali oba govora in odobrvali delovanje kat. narodnih poslancev. Prav posebno moram pohvaliti vrle može iz Stare Loke in okolice, ki so v tako lepem številu prihiteli na shod in s tem jasno in odločno pokazali, da stojé trdno in neomajano pod praporom katol. narodne stranke. Shod je zaključil č. g. kaplan N. Stazinski s trikratnimi živio-klici na dva starčka: Leona XIII. in Frančiška Jožefa I. — Takoj za tem shodom se je vršil na istem prostoru drugi shod, ustanovni shod slov. katol. izobraževalnega društva. Iz Ljubljane je došel v ta namen vč. g. Janez Kalan. V svojem izbornem in priprostem, menda nalašč za Staroločane namenjenem govoru je ljudem prav po domače razložil, kaj je izobraževalno društvo in kako dosega svoj namen ter pokazal razloček med pravo in navidezno izobrazbo. Tudi tega shoda se je udeležilo lepo število mož in mladeničev in le želeli je, da bi vsi ti in še mnogo drugih pristopilo k novemu društvu in se v smislu društvenih pravil učilo in izobraževalo. Mlademu društvu obilo sreče in vspešnega delovanja, ter prav mnogo vrlih udov: saj ukaželjnih in poštenih mož in mladeničev v Stari Loki in v okolici ne zmanjka; to so pokazali že na dan shoda z možatim nastopom pod vodstvom g. Leopolda Gostiča, ki je poskrbel, da tudi med presledki ni manjkalo zabave.

Zagorje na Krasu. 16. novembra l. 1902. je bila v naši vasi volitev podžupana. Kako da se je volitev vršila, za zdaj zamolčim; ako bo treba, bom še poročal, le toliko omenim, da zdaj sedi na podžupanskem stolu T. Kastelic, posestnik in mož spoštovanja vreden; kakor se sliši, je že poljskemu čuvaju plačilo povišal, tistemu, ki preskrbuje nalivala pri soseskinih vodnjakih, je tudi plačilo povišal, in pred kratkim je za-

voljo tlake po hišah plankarje in kotle pobiral, te dni pa je zaukazal, da ovce se ne smejo pasti po senožetih in prestrašeni gospodarji so ovce razprodali. Pa še nekaj; 19. januarja l. l. se je pripeljal neki ptujec v našo vas po svojih opravilih; ta ptujec sedeč na vozu je govoril par besed z neko znano osebo; mimo pride naš novi podžupan in tega ptujca prav debelo ozmirja tako, da revež ni vedel, kje da je; pa samó zato, ker je par minut postal s svojim vozom na poti, dasiravno je bilo še dovolj prostora na strani za mimo idočo živino. Ali ni tak podžupan spoštovanja vreden? Torej spoštujmo ga zdaj in vselej in na vekomaj. Amen.

Hamborn, dne 14. aprila 1903. Cenjeni „Domoljub!“ Od vseh krajev prinašaš poročilo, kako veselo se povsod obhaja slavnost 25. letnice Leona XIII. Tudi jaz bi rad sporočil, kako je v tem oziru tukaj med nami. Č. gosp. Köster, predsednik slovenskega društva sv. Barbare, je 8. dan marca napravil v ta namen shod, in je na shodu v slovenskem jeziku nam razložil življenje in delovanje svetega očeta Leona XIII. Ko je sklenil z besedami: Bog nam ohrani in oživljal še dolgo let našega svetega očeta Leona XIII., je po celi dvorani zadonelo kot en glas: Bog živi sv. očeta Leona XIII! Veliko veselje in živahnost je nastala med poslušalci. Nato smo zapeli cesarsko pesem, potem „Zvonikarjevo“; nazadnje so nam pa predsednik precej slovenskih knjig razdelili. Na velikonočno nedeljo smo imeli pa zopet veselje, ker nam je predsednik društva sv. Barbare g. Köster zopet napravil shod s tombolo. Ponedeljek popoldan ob četrthi uri smo imeli pa pridigo in potem litanije sv. R. Telesa in na zadnje pa pete litanije M. Božje, naposled smo še nekaj velikonočnih pesem zapeli pred izpostavljenim Najsvetejšim. Vse so nam oskrbeli č. g. Köster; za kar jim bodi pristrčna zahvala.

Slovenci v Hambornu ob Reni.

Križe pri Tržiču. Velikonočni ponedeljek je bil za nas v resnici dan veselja. Presvetli knez in škof so se potrudili priti k nam ustanovit Marijino družbo za dekleta. 63 deklet je bilo sprejetih. Z novim družbenim banderom na čelu se je sprevod počasi pomikal iz župnišča proti cerkvi. Pridružila se je tudi Marijina družba iz Tržiča z lepim banderom. Duhovnikov je bilo osem. Družbena dekleta so pela med mašo, stoječa za obhajilno mizo, in ganljivo je bilo videti, ko so po sprejemu in blagoslovu bandera prišedše v sprevodu iz cerkve z glasnim petjem naznanjale notranje veselje, da so uvrstene med Marijine hčere. Popoldne po večernici ob 3. uri se je predstavljala igra sv. Neža ob ogromni vdeležbi domačinov in tujih v prostoru cerkvene hiše.

Selca. — Znano je vsem občanom, kako so selški liberalci agitirali pri zadnjih občinskih vo-

litvah s pretvezo: „Župana ne iz Selc!“ Naši možje tem poštenjakovičem niso mogli dopovedati, da ostane občinska pisarna v Selcih in župan bo na Češnjici, ki je pol ure oddaljena od Selc. Ni jim šlo v glavo in s to pretvezo so marsikaterega vjeli, zlasti Selčanov precej. A glej čudo! Ni minulo še eno leto od tega, pozabili so v svoji kratkovidnosti selški liberalci svoje vade in zdaj prosi njih vodja Šliber, da bi mu stari odbor dovolil odstop in da bi po nasvetu okrajnega glavarstva volili na priporočilo Šliber-jevo začasno županom Gropa Dolenca p. d. Mlinarja iz Luše, ki je celo uro oddaljen od Selc. Tedaj pol ure oddaljeni župan bi bil predaleč, eno uro oddaljenega pa priporočajo. O doslednost liberalna, kje si doma? Kaj ne, gospod urednik, koliko časa že volimo župana, a ga še danes nimamo. Ljudem se sumljiva zdi ta stvar. A kdor pa pozna natančneje razmere na Kranjskem sploh in pa v našem okrajnem glavarstvu, se ne čudi temu. A tako ne sme dalje iti. Mi zahtevamo, da naj okrajno glavarstvo, ki vsako drugo nasprotovanje tako rado tudi s silo zaduši, prisili liberalce, naj pridejo voliti — ali naj pa razpiše nove občinske volitve in bomo sami brez okrajnega glavarstva naredili mir!!

Na Rakovniku. (Salezijanci) V nedeljo 26 aprila se je vršilo na Rakovniku pri Ljubljani blagoslovljenje krasnega kipa Marije Pomoč Kristjanov. Zbralo se je ogromno število ljudstva. Ljubljanski prebivalci so vidno pokazali, kako častijo nebes kraljico. Po krasnem nagovoru je veleč. gospod kanonik T. Kajdiž v spremstvu velečastitih gospodov: g. kanonika Fettich-Frankheima in gosp. kanonika Čekala domače in druge duhovščine blagoslovil prekrasen kip. Vsem tem veleč. gospodom najiskrenejša zahvala za prijaznost in za trud. Ko je minulo blagoslovljenje, vzdignili so med sviranjem vojaške godbe Marijin kip. Lepo urejeni sprevod se je veličastno pomikal iz gradu. Belooblečena dekleta in žene v narodni noši so obkoljevale kip, katerega so nosili možje iz moške Marijine družbe. Bog naj plača tisočkrat njim in njih dobrim voditeljem. Čarobno so se razlegali glasovi godbe iz hribčka v dolino, kjer se je pomikal dolg sprevod, kjer so iz čistih grl dobro izurjenih pevcev in pevkirj odmevali glasovi Nebes Kraljici. Do solz ganljivo je bilo zreti pobožno ljudstvo, ki je s svečami v roki počasi se pomikalo v lepem sprevodu. Marija gotovo ne bo pozabila teh gorečih častilcev in mi izrekamo najiskrenejšo zahvalo za obilno število sveč in drugih milodarov. — Še bolj ganljiv je bil prizor, ki se je vršil po procesiji. Krasno ovenčan kip so postavili na vzvišene stopnjice. Vse oči so bile obrnjene na Marijo Devico, ki je stala sredi svežih cvetic v svetlobi na vzvišenem prostoru in iz višave zrla ter blagoslovljala spodaj

stoječo množico vnetih častivcev, ki so iz jedne strani vzdigovali oči proti nebes Devici, iz druge strani proti altarju, kjer se je dal blagoslov z Najsvetejšim. — Slovesnost je minula. Sv. Rešnje Telo so prenesli v kapelico. Mrak je že pokril rakovniški grad, ljudstvo pa se ni moglo odtrgati od svoje Matere. Ostalo je še dolgo na razsvetljenem dvorišču ter ondi molilo in prepevalo, medtem ko je tu in tam vojaška godba s svojimi jakimi glasovi zadušila srčne klice dobrih kristjanov. — Že pozno v večer so vzdignili prelepi kip. Ljudstvo je glasno pozdravljalo in marsikdo je rekel, da se mu zdi, kakor bi zrl prizor iz Lurda. Kip spremljan od sveč in belooblečenih devic so med razsvetljavo in petjem odnesli v malo kapelico, — ali ljudstvo se še ni moglo ločiti: hotelo je videti Marijo na altarju. Kapelica, stopnjice in hodniki so bili polni ljudstva. Na dvorišču je svirala godba, v cerkvi so prepevali čast Mariji Pomoč kristjanov. Kip so postavili na altar. Ko je častni gospod A. Kovačič navdušeno pozdravil Marijo, ni bilo suhega očesa, ljudstvo je na glas ihtelo. Pozno v večer se je šele ljudstvo razšlo polno zadovoljnosti, da je prisostvovalo tako ganljivemu prazniku, polno ljubezni do Marije Device. Ta dan bo ostal marsikom neizbrisljiv v srcu, — zlasti bode ostal neizbrisljiv Salezijancem, ki so imeli priložnost ta dan občudovati ljubezen in naklonjenost ljubljanskega občinstva.

S Pivke. Pri nas je izseljevanje v Severno Ameriko na dnevnem redu. Dobra poročila, posebno vposlani novci izseljencev, privzdigujejo mnogim pete za v daljni svet. 21. aprila se je moral za te sestaviti na Šentpeterski postaji posebni vlak. Zdaj se čuje, da jih bode v kratkem odrinilo zopet mnogo, posebno onih družinskih očetov posestnikov, kateri si mislijo s pomočjo Amerike stanje izboljšati. Že prav, od srca privoščimo, da si naše ubogo ljudstvo zboljša svoje slabo gmotno stanje. In če k temu pripomore Amerika, dobro. Vendar naj se nam ne zameri, če pripomnimo to -le: Ni dovolj, če se zasluži, glavno je, prav obrniti. Kdor pa ume prav gospodariti, najde današnje dni, posebno tukaj pri nas v vsakem kotu zaslužek. Naglo bogastvo ima kratko pot; z lahkoto plačani dolg se rad ponovi: kdor po visokem hrepeni, še to nizko izgubi; kdor se z malim zadostuje, se mu pomnožuje. Tako in enako se glase resnični pregovori, ki naj bi se tu vpoštevali. — Pri delu na polju imamo že dolgo počitnice: V sušču se je pri lepem vremenu oralo, sadilo in sejalo, da je bilo veselje, april pa je postal v večini moker in mrzel. — Voda Pivka je zopet nastopila; ali bo imela kmalu odprto pot? — Za posle in delavce bo letos, kakor kaže, zopet trda: Možitev, Amerika, tovarne, mesta, železnica jemljó delavsko moč; nekateri tudi lenarijo

in se dela sramujejo: v več vaseh še zdaj o sv. Jurju nimajo pastirja, če tudi je ta polletna služba dosegla visokost že nad 200 kron. — Če bo šlo tako navzgor, dobimo še čednike iz Amerike. — Zadnje dni je dalo neko pristransko opravilo dveh poslov v neki prodajalni v Zagorju povod raznim govoricam. Če se ni o tem govorilo dovolj, bodi povedano še to, da se samo dotična hiša ni brigala za čas sv. misijona, zato naj bo gospodar potolažen o predrznosti poslov. — Ker smo že pri Zagorju, bodi kratko povedano, da se je graščina Kalec — rojstni dom pokojnega pesnika Vilharja — prostovoljno prodala. Kupilo jo je osem kmetov iz sosedne vasi Bača za ceno 104 tisoč kron. Dosedanji lastnik — sin pesnika — se baje nastani v Ljubljani.

Slovenski novičar.

Shodi po deželi zopet na dnevnem redu! S spomladjo je pomladno življenje prišlo tudi v naše politično gibanje. Katoliško-narodna stranka je začela zopet z velikimi javnimi shodi, ki so bili mnogoštevilno obiskani in na katerih je vladalo veliko navdušenje in popolna sloga katoliško-narodnih volilcev. V Ljubljani je imel v natlačeni dvorani „Kat. doma“ velik shod dr. Susteršič, na katerem je liberalcem povedal marsikatero bridko resnico. V Stari Loki je govoril dr. Ev. Lampe, (poročilo o tem shodu prinašamo med dopisi), v Dobropoljah pa sta govorila poslanca Jaklič in dr. Schweitzer. Upamo, da bo kmalu sledilo po deželi še več takih shodov. Volivci, obrnite se do svojih poslancev in pokličite jih v svojo sredo, da jim razložite svoje potrebe in pokažete svoje rane!

Občni zbor „Gospodarske Zveze“ se je vršil v Ljubljani dné 16. aprila. Na tem znamenitem zboru, ki je trajal celih sedem ur, se je jasno pokazalo, da je združna misel prevzela velik del našega ljudstva ter vzbudila v njem pravo ljudsko gibanje, katerega ni mogoče ustaviti. Bilo je navzočih mnogo združnikov kmetijskega stanu, kateri so jasno pričali, koliko vzgojevalno moč ima združništvo. Naše ljudstvo ima že od narave zdrav in bister razum. A v ozkih razmerah, kjer je vsak navezan sam nase, se ne morejo umstvene zmožnosti tako razviti.

Zadružno gibanje pa razširja ljudstvu obzorje, smisel za skupni blagor se goji in raste, in s tem postane ljudstvo zrelo, samostojno za gospodarstvo. Koliko se je pisalo v nasprotnih listih o „Gospodarski zvezi!“ Kolikokrat so jo že pokopali ali jej prerokovali pogin! In vendar ne le da obstoji, ampak se izpopolnjuje in vedno krepkeje razvija. Ravnokar je zopet udaril po njej dr. Tavčar v državnem zboru, a tudi to bo udarec po vodi; „Gospodarska zveza“ pa pojde naprej po jasno si začrtani poti v prid gospodarske organizacije našega naroda!

Na Westfalsko sta odšla pretečeni teden dva slovenska frančiškana, P. Matej Vidmar in P. Salvator Zobec, da za Veliko noč izpovesta ondotne Slovence. Mudila se bosta ondi cel mesec majnik in morda še dalje. Želimo, da se vsi ondotni Slovenci poslužijo te prilike in da izpolnijo svojo velikonočno dolžnost.

Hartmanov oratorij „Sv. Frančišek“ je v stolnici dosegel nepričakovano sijajen uspeh. Zanimanje je bilo uprav velikansko. Ne le s Kranjskega, tudi iz sosednjih dežel je prišlo toliko poslušavcev, da si videl takrat v Ljubljani vse polno tujcev. Stolnica je bila tako natlačeno polna, da v resnici ni mogel nihče več noter. Videli smo poleg presv. škofov ljubljanskega in tržaškega, poleg eksc. g. deželnega predsednika, dež. glavarja in drugih prvih dostojanstvenikov tudi odlične goste iz drugih večjih sosednjih mest. Ljubljana je ta dan privabila obilo prijateljev umetnosti, ne le slovenske, ampak tudi nemške narodnosti, ne le katoličanov, ampak tudi protestantov, kateri so z globoko resnostjo poslušali divno skladbo skromnega frančiškana, proizvajano od slovenske „Glasbene Matice“. Oratorij se je enkrat ponavljal v stolnici, drugič pa v nunski cerkvi, obkrat ob največem obisku. Splošna sodba je bila, da se je oratorij v Ljubljani proizvajal tako izborno, kakor niti ne na Dunaju, v Rimu in Monakovem. To je gotovo na čast vsem Slovencem.

Izgubila se je 50 let stara, omožena, na umu bolna Marija Slabe iz Ivanjega Sela na Notranjskem. Dne 16. aprila t. l. je šla od doma proti Logatcu, pa se do sedaj ni še povrnila. Prosi se, ako bi se kje našla, da se pošlje nazaj v Ivanje Selo pri Rakeku.

Umrli je 26. apr. vč. g. duhovni svetnik, zlato-mašnik in župnik v Predosljih Jožef Kerčon. Pokojnik je bil rojen dne 3. oktobra 1821 v Šmariji, v mašnika posvečen 2. avgusta 1846. Eno leto je bil semeniški duhovnik, potem pol leta kapelan v Št. Vidu nad Ljubljano, od leta 1848 do leta 1864 katehet pri uršulinkah v Škofji Loki, odslej pa župnik v Predosljih. Umrli je za pljučnico in otrpenjem srca. Pokojnik je bil znan nabožen pisatelj in častilec Marijin. N. v. m. p.!

† **Ivan Šafer.** Umrli je župnik Ivan Šafer v Dupljah pri Tržiču. Pokojnik je bil rojen v Mekinjah 21. oktobra 1838 in v mašnika posvečen 1. avg. 1868. Kot kapelan je služil do l. 1868 v Metliki, do l. 1874 na Vrhniki, kot župni upravitelj in župnik na Selu pri Kamniku do l. 1883, kot župnik v Grahovem do l. 1893, odslej do svoje smrti v Dupljah. Letos je prosil za pokojnino, ki mu je bila tudi že obljubljena; toda preden je mogel stopiti v pokoj, se je nevarno prehladil in po kratki bolezni umrl. Pokojnik je bil vnet duhovnik in velik učenjak. Govoril je tudi laški in francoski; bil je temeljito izobražen zgodovinar in znan strokovnjak v prirodoslovju. Njegove zbirke rastlin in raznik denarjev so velike vrednosti. N. v. m. p.!

Umrli je 24. apr. č. g. Anton Pa yer, župnik na Koprivniku na Gorenjskem. Pokojnik je bil rojen 26. maja 1845 v Senožečah in v mašnika posvečen 31. jul. 1869. Eno leto je bil semeniški duhovnik, potem pa je služil kot kapelan v Moravčah in v Komendi. Leta 1886 je prišel kot župni upravitelj na Koprivnik, kjer je postal l. 1897 župnik. N. v. m. p.!

Umeščen je bil 20. apr. č. g. Ivan Čebašek na župnijo Trato.

V Dobrépoljah je umrl dne 29. apr. načelnik posojilnice gospod Franc Znidarčič iz Podgorice. Bil je vrl mož, vzgledno krščanskega življenja in delovanja. Prva leta je bil tudi načelnik kmetijskega društva ter se je sploh z vneto udeleževal vsega socialnega in političnega gibanja. Zapušča vdovo s štirimi nedoraslimi otročiči. Poleg drugih legatov je volil tudi 100 kron za prispevek k stipendijam, ki naj se ustanove za otroke posojilničarjev in zadrugarjev, ki bi se odgajali v škofovih zavodih. Počivaj v miru, blagi mož!

Premeščen je č. g. Jakob Benedičič, kaplan v Šmarjeti, kot župni upravitelj v Črni vrh nad Polhovim Gradcem.

Kanonična vizitacija Premil. gospod knezoškof dr. Anton Bonaventura Jeglič se je odpeljal dne 2. maja na kanonično vizitacijo v žužemberško dekanijo. V Ljubljano se povrne 15. maja. Vizitacija in ob enem deljenje zakramenta sv. birme se je pričelo na Krki.

Prihod nadvojvode Josipa Ferdinanda Kakor čujemo, pride nadvojvoda Josip Ferdinand k 27. pešpolku dne 1. maja t. l. in bo stanoval v hiši št. 3 v Šubičevi ulicah. Nadvojvoda je služil prejšnji čas kot stotnik že pri 17. pešpolku v Celovcu. Častno stražo, ki mu pristojna, je baje odklonil.

Na Šmarno goro poleti »Sloven. krščan. socialna zveza« letos dne 7. junija. Želeti bi bilo, da bi se posebno vsa naša društva v ljubljanski okolici in v bližju krašne Šmarne gore pridružila temu izletu.

Po službi božji bo na Šmarni gori velika ljudska veselica. — Odbor »Sloven. krščan. soc. zveze«.

Umrl je prejemši sv. poslednje olje v Oslavju na Goriškem dne 25. aprila Janez Pešec, posestnik in trgovec iz Bresta, ki se je ondi mudil v kupčijski zadevi. Pokojnik je bil mož blagega srca, svoj čas župan občine Tomišelj in posebno skrben oče svojim otrokom, katerih eden je c. kr. komisar, eden župnik. Bodi vsem znancem priporočen v molitev! Naj v miru počiva!

Ogenj pri Medvodah. V Goričah pri Medvodah je 28. aprila popoldne zgorela Grilova hiša in skedenj. Pogorelo je do tal. Zgorel je v ognju tudi en otrok, ki je spal v hiši, v hlevu je pa zgorela ena krava. Mož je v Ameriki, žena je pa tovarniška delavka z več otroki.

Zgradba novega društvenega doma. Pri Devici Mariji v Polju začel se je zidati „Društveni Dom.“ Upajmo, da se bo v novem domu razvelo društveno življenje v duševno in gmotno korist delavskih stanov. Do konca julija bo „Dom“ skoraj dotovo dovršen.

Lokalna železnica Skofjaloka-Železniki. Konsorcij je dobil za dobo 6 mesecev dovoljenje za izvedbo tehniških predel za to lokalno železnico.

„Obrtni red“ „Slovenska krščansko-socialna zveza“ se je lotila velevažnega dela. Izdajati je pričela v snopičih „Obrtni red“, katerega jako poljudno razlaga g. Anton Kralj. Ta knjiga je nujno potrebna posebno vsakemu obrtniku, vsakemu delavcu, pa tudi drugim slojem, ki imajo posla z obrtniki in delavci, zato pričakujemo, da ostanejo zvesti vsi dosedanji naročniki „Knjižnice slovenske kršč. socialne zveze“, v kateri izhaja „Obrtni red“. Ravnokar je izšel 3 snopič. Celoletna naročnina na „Knjižnico slovenske kršč. soc. zveze“, v kateri bo letos priobčenih še dokaj velevažnih zaved, znaša 3 K 60 vin. in se pošilja na naslov: Č. g. Luka Smolnikar, stolni vikarij v Ljubljani.

Iz kamniškega okraja. Te dni je razpošiljal neki prefrigani žid J. Baumann iz Prerau-a na Moravskem ponudbe za nakup semena od neke prav izvrstne zelene klaje. Žid hvali v istem to izvrstno rastlino češ, da se zamore vsake 4 tedne kositi in še mnogo družega. Konečno navaja množino semena za en oral i. t. d. Slednjič pa pride na dan s ceno in sicer stane 10 kg. 8 K, 50 kg. 35 K in 100 klg. 60 K. Pred nekaj leti je ravno ta žid ponujal z enako reklamo seme neke nove rastline in med onimi, ki so mu šli na lim, bil je tudi pisec teh vrstic. Naročil je tedaj okrog 5 kg. tega semena in kaj je prejel? Na v a d n i s i r e k. No, kako vred

nost ima sirek kot zelena klaja, to ve vsakdo, kdor to rastlino pozna, koje steblo in vejice služijo edino le za izdelovanje metel. A vrednost semena je jako skromna in se rabi večinoma za krmo prašičem. Zato pač svarimo naše gospodarje, naj dobro premislijo, predno naročijo kako tako novo na židovskem zelniku vzgojeno rastlino!

Shod krščanskomelečih časnikařev se je vršil 22. aprila v Ljubljani. Sklenilo se je ustanoviti jugoslovansko časnikarsko društvo. Poleg važnih sklepov notranje organizacije se je sprejela tudi resolucija, ki izraža sočutje boju hrvaških opozicijskih strank proti mažarskemu nasilstvu.

Narodno gospodarstvo.

Vzorci za pekarske zadruge.*)

(Dalje.)

Ena onih naprav, ki jih naši liberalci najbolj sovražijo, so gotovo konsumna društva, ki varujejo ljudi ne samo pretiranih cen oduških trgovcev, ampak jim tudi oskrbljujejo razno zlasti specerijsko blago v taki količini, da je vsaj za rabo, kar danes v m risikakem ozru pogrešamo. Med velikimi mestnimi konsumnimi društvi zavzema eno prvih mest ono v Breslavi na Nemškem. To je pač največje nemško, če ne celo evropsko konsumno društvo. L. 1896. je štelo b izo 40.000 udov. Te ude in njihove družine preskrbljuje konsumno društvo ne samo s potrebnim kolonijalnim (specerijskim) blagom, ampak tudi s kruhom. Vleed tega je napravilo to društvo lastno pekarno, ki je v vsakem oziru obudovanja vredna.

Iz velikih ml nov pripeljano rženo moko preskušajo najpreje na to, koliko ima vode v sebi in koliko je vredna za peko, deloma pa tudi z ozirom na kemijsko sestavo. Ako so te preskušnje ugodno izpale, tedaj zmešajo razne moke, ki so po vnanjem videzu in pripravnosti za peko mej seboj vedno različne, prav temeljito mej seboj. V ta namen rabijo tri samodelujoče ali avtomatične mešalnike za moko (sestav Lou's Rappaport v Breslavi), ki v 2 urah 450 st. tov moke dobro zrshljajo in temeljito premešajo.

Moka prihaja v te 3 stroje iz prvega ali drugega nastropja skozi odprtine v stropu in ko so jo presejalniki očistili vseh tudi najmanjših drobcov, ki ne spadajo v moko leti moka po poživalni cevi iz kosa tra (boljša je iz lesa) v gnjetilnike.

* Posneto po knjigi „Das landwirtschaftliche Genossenschaftswesen in Deutschland v. dr. Ertl u. Licht, Wien, 1899. Manzsche k. u. k. Hof-Verlagsbuchhandlung I., Kohlmarkt 20. — To knjigo vsem nemščine večim prijateljem zadrugištva kar najtoplije preporočamo.

Pekarska delavnica je v pritličji, tu stoji tudi več gnjetilnikov. Delavnica je visoke, svetla, obokana dvorana, 47 m dolga in $10\frac{1}{2}$ m šoka. Razsvetljujejo jo po noči 4 obločnice, vsaka ima po osem durperjev.

Voda, ki je potrebna za testo, teče iz posebnega kotla ali rezervoarja, v katerem se vijuga parna kačasto zavita cev in se vselej toliko ogreva, kakor je najbolj primerno za napravu dobrega testa. Trije gnjetilniki gnjetejo v 8 minutah 24 stotov testa.

Testo pada iz gojetilnikov v prevozne ksdunje (niške), kjer skozi dve uri kipi ali gori gre. Na to pride na mize, kjer se razreže in otehta v take dele, kot so potrebni za hlebce. Na to se razdeljeno testo pognjete v hlebce in dene na pehare, narejene iz lesne vlaknine in zložene ra lesenih strojih s policami, ki se dajo prepeljavati. Pehari imajo ra dnu izbočeno društveno ime in hlepci dobijo, ko so že v peharih tudi še kontrolno ali nadzorno številko. Zdaj gre kruh v peharih v drugič gori, to kipenje pa traje samo eno uro. Zdaj se peharji izpraznijo s tem, da se testo iz njih enostavno prebrne na posebne kositerne plošče, ki se zlahka porinejo v peč ali potegnajo ven. Vsaka taka plošča drži 66 kosov 4 funtnih hlebcev; imajo jih pa v Breslavski pekarni 34 plošč v 17 dvonadstropnih pečeh.

Peči se kurijo z vodo, ki se razgreva v posebnih ceveh tako, da kruh ne pride v najmanjše dotiko s kakim prahom ali pepelom, ali drugo nesnago, ker prava peč, v kateri se kuri s premogom stoji popolnoma na drugem kraju nego krušna vrata.

Peče se kruh ravno eno uro in tako more breslavska konsumna pekarna speči v $1\frac{1}{2}$ ure prav zlahka 2200 hlebcev po 4 funte.

Pečene hlebce nalože z lesenimi loparji na hladilne vozove, katere prepeljejo v velike hladne dvorane, iz katerih romajo že drugi dan v pravcato skladišče (magazin) za kruh.

V celi pekarni se prenatanko gleda na snažnost. Sicer večino del opravljajo stroji in testo skoro nič ne pride v dotiko z rokami, kljub temu pa so delavci strogo vezani na one določbe, ki zadevajo umivanje in obleko pekarjev. Prostorna garderoba (prostor za opravljanje obleke) pekov je kekor vsi drugi prostori električno razsvetljena in se nahaja v njej:

1.) zelo praktična umivalnica, v kateri je mrzla in topla voda in v kateri se more več delavcev na enkrat umivati;

2.) izvrstno kopališče s tušem in banami, ki ima vodo vseh toplotnih stopinj;

3.) priprava v obliki železne mize, ki jo segreva para za segrevanje jedi in pijače.

Zdaj dela v združni pekarni 72 oženjenih pekov po 8 ur na dan. Plače imajo 20—24 K na teden poleg potrebnega kruha.

Cela strojna uredba ponuja vse lagodnosti svojega časa; omogoča pa tudi pravilno opazovanje in predelovanje testa iz najboljše moke in napravu kruha, ki je prvi svoje vrste po okusu in aromi (vonju), kakor tudi jako tečen in lahek za želodec. Konsumno društvo v Breslavi ima načelo, da pri spreminjanji močnatih cen ne izpreminja teže ali dobrote kruha, kakor to delajo zvečine peki, ampak samo ceno kruha.

Celo napravo goni parni kotel, ki ima moči za 54 konj.

Vsak delavnik zjutraj mej $5\frac{1}{2}$ do $6\frac{1}{2}$ uro nalože na 11 krušnih voz okoli 10.000 4 funtnih kruhov in jih odpeljejo v 49 prodajalnic, ki jih ima združna pekarna v mestu, drugikrat se odpelje kruh ob 9 uri dopoldne, in tretjikrat popoldne ob 3 uri.

L. 1896. so prodali 405.499 kg. več kruha nego prejšnje leto.

Peko tu samo ržen kruh in sicer 2 vrsti, bolj bel in bolj črn. Hlebec težek 2 kg pride na 19 do 20 kr., torej 1 kg kruha okoli 10 kr.

Pekarski stroški za 100 kg moke znašajo okoli 235 K. Iz 200 funtov moke se napeče $66\frac{1}{2}$ 4 funtnih hlebcev, tedaj iz 100 kg moke 132 kg kruha. V 24 urah oddado okoli 20.000 in vsaki teden kakih 120.000 hlebcev.

To konsumno društvo, ki ima letnega prometa po 10—12 milijonov Kron in plačuje 10—10% na dividendo, dela ravno pri kruhu izvrstno kupčijo.

Drobtinice.

Starček 98 let! Nedavno umrl je na Koroškem starček v 98. letu, ki je vprašan, kako je živel, da je došel do tako lepe starosti, odgovoril to-le: „Skrbel sem, da so bile vse moje dušne, srčne in telesne moči vedno v pravem redu. Strasti se nikdar nisem udal, jeze ne poznam; prizadevam si, da vse z lepim in mirnim uravnam. Zmerno jem in pijem. Mesa malo uživam, bolj pa zelenjad in močnik, večerjam navadno žganjce pa mleko. Opijanil se nisem nikdar. Tobaka ne kadim, ne nosljam. Lenobe in pohajkovanja od mladih nog ne poznam; brez dela nisem nikoli. To je ravnilo, po katerem sem doživel tako starost!“ — O, da bi ga posnemala mladina!

Največjo blaznico na svetu sedaj gradé v Hütteldorfu pri Dunaju. Poslopje z vrtovi obsega 250 oralov sveta. V blaznici bo prostora za 2000 bolnikov. Zidali bodo to blaznico tri leta.

Živo žensko zazidali. V ruskem mestu Baku je delal nedavno sredi mesta neki zidar. Nakrat pridri mimo neki pokrit voz, vrata se odpró in štirje maskirani možje skočijo na zidarja, ga posadé v kočijo in mu dajo žakelj preko glave. Dolgo časa so se vozili dalje, dokler se konečno niso ustavili in peljali po dolgem hodniku zidarja v neko sobo, v kateri so ga še-le oprostili žaklja. Tu je zidar v zidu opazil odprtino, v kateri je ležala zvezana strahu se tresoča ženska. Zidarjevi spremljevalci so zagrozili zidarju, da ga ustrelé, ako ženske ne — zazida. Štiri revolverje so mu držali nasproti. Konečno je zidar pričel zazidavati odprtino. Možje so mu dejali, da je nesrečna ženska osleparila svojega moža. Ko jo je zazidal, peljali so zidarja zopet nazaj na kraj, kjer so ga napadli. Zidar je računal, da so se vozili nazaj tri četrt ure, letel je takoj na policijo, a dasi je vsa policija na nogah, vendar se ni dobila hiša, v kateri je zidar moral zazidati živo žensko.

Maščevalci roparja. Pred približno enim letom usmrtili so roparja Kneisla. Toda kljub temu so se nadaljevala hudodelstva v vaseh Majzak, Aufkirchen, Schweinbach in Geierhofen. Roparjem, tovarišem usmrčenega Kneisla, so prišli šele sedaj na sled in jih prijeli. Bila sta najboljša prijatelja Kneislova brata Hans in Jurij Vošt, ki bodeta brez dvojbe tudi, kakor je bil Kneisl, obglavljena. Brata sta izjavila, da sta se s svojimi hudodelstvi hotela maščevati za smrt svojega prijatelja Kneisla.

Junaško smrt je storil v Avstraliji častivredni menih Mc. Enroe. Bil je na potu v North Hidney, ko pridirja ubegli konj naravnost proti kupu otrok na cesti. 71 letni menih Mc Enroe skoči pred konja in mu razpne dežnik pred očmi, hoteč ga s tem ustaviti. Posrečilo se mu je, kajti konj se je obrnil v stran, pri tem pa podrł starega duhovnika, ki je vsled poškodbe uro nato izdihnil svojo dušo. Soseščani hočejo staremu junaku postaviti spomenik.

Nasledki strahu se pojavljajo včasih pri otrocih v strašni meri, kakor priča sledeči slučaj: Ni dolgo, kar je skočila na Dunaju mačka na devetletnega dečka, ko je spal. Deček se je silno prestrašil, nevarno je zbolel. Sedaj ubožec ne more gibati niti enega uda. Vidna je borba med voljo in slabostjo mišic. Ako hoče deček seči po kakšnem predmetu, se mu odmakne roka v nasprotno smer, ako ga kdo pokliče, se ne more obrniti na tisto stran. Jedva približa steklenico ustim, pače mu na tla. Tudi govoriti ne more več. Ta obžalovanja vredni slučaj more služiti v svarilo vsem, ki lahkomišelnost strašijo otroke, kakor delajo to često pestunje.

Sredstvo proti pijančevanju. Angleški statistiki trdijo, da je kava izvrstno sredstvo proti pilančevanju. Statistika namreč kaže, da je med ljudmi, ki

zelo kavo čislajo, veliko manj pijancev, kakor mej onimi, ki pijo mesto kave čaj. Zato pripisujejo čaju žalostne posledice pijančevanja. Pravijo, da se nasproti pijanci, ki pridejo v Brazilijo in se privadijo na kavo, s časoma odpovedo pijančevanju.

1000 ljudij umrlo na osepnicah Mej otoki Smyrno in Samosem, na katerih prebiva 800 krščanskih rodbin, so pričele divjati osepnice. Turška vlada je prepovedala odhod in prihod ladij k tem otokom. Prebivalci so ostali vsled te krutosti brez zdravniške pomoči, na kar so gnoj bolnih ljudij ucepljali zdravim, meneč, da s tem preprečijo razširjenje bolezni, a bolezen je le še hujše pričela divjati. Nad 1000 oseb je že umrlo. Sedaj so vlade Turčijo primorale, da dá obolelim zdravniško pomoč

V zvoniku umrl. Cerkovnik v Grannu, 75letni starček, je kljub svoji visoki starosti vestno opravljal svojo službo. Te dni je šel v zvonik, da pozvoni k službi božji. In pozvonil je tudi — sebi zadnjikrat. Ko so šli ljudje od maše, zdelo se jim je čudno, da ne vidijo nikjer starega cerkovnika. Nekdo je pogledal v zvonik in tu je dobil mrtvega cerkovnika, držečega še vedno v rokah vrv, s katero je tekom svojega življenja tisočkrat in tisočkrat ozvanjal v božjo čast.

Mrtvo morje se suši. Zadnji potres v Palestini 30. marca letos je bil najhujši v Jordanski dolini in okolu Mrtvega morja. Morska gladina se je znatno znižala in reka Jordan tvori pri stoku v morje sedaj precej visok slap, med tem, ko je preje bila reka v enaki visočini z morjem. Dno Mrtvega morja moralo se je vsled potresa znatno znižati, kar je lahko razumeti, ker je vsa Jordanska dolina vulkaniška. Prebivalstvo v Palestini se boji, da se potres ponovi 29. aprila. Bojé se tega tembolj, ker je neki koledar prorokoval potres za 30. marca in isti koledar piše, da bode potres zopet 29. aprila tekočega leta.

Ni izdalo. Učitelj (v šoli učencem, ki nerodno sedé): „Sedite vendar moško, po konci, kakor veliki študentje.“ (So se vsi zravnali. Le v zadnji klopi sedi eden kakor prej.) Učitelj: „Zakaj pa ti, Šilo, ne sediš tako, kakor študentje?“ Učenec (počasi): „Ker bom črevljar.“

Obelisk.

(Ž-r I-g.)

a 1. soglasnik, 2. ptica, 3. do-
 a a a mača žival, 4. narod, 5. vez-
 a a a a a nik, ptica, 6. moško ime, 7.
 c c e e i hišna oprava, 8. rokodelec,
 i j j k k 9. veznik.
 l m m m m Kaj povedó začetne črke
 n n n o o brane od zgoraj navzdol in
 o p r r r končne črke, brane od spo-
 r r r v v daj navzgor?

Demant.

a
 a a b
 b c č d d
 e e e e e e e
 e e i i i i i j k
 k k k k k k l l n n n
 n o o o p p r r r
 r r r s s š t
 t t t t u
 v v ž
 ž

1. soglasnik, 2. pogrinjalo, 3. del trupla žuželke,
 4. posoda; 5. vojvodina, 6. — — —, 7. dve imeni za
 isto rastlino, 8. mesto na Češkem, 9. čas, 10. domača
 žival, 11. soglasnik.

Besedna uganka.

Črke tri ima beseda
 Plemiča turškega pomeni
 Spredaj črki dve je treba,
 In mesto češko ti povem.
 Če pa zdaj prvo zameniš,
 Vas dolensko mi dobiš.

Rebus.

1. Ig lava = med⁴
 100 $\frac{\text{skem}}{\text{Moravan}}$
2. e gos⁴ I V
3. Narod əf $\frac{\text{'par}}{\text{gos}}$

Rešitev ugank v zadnji številki.

Besedne uganke.

I.

Družba sv. Mohorja.

II.

Velikanoč je tu.

III.

Dob-rep-olje = Dobrepolje.

Zastavica.

V Makedoniji je po dnevu noč, po noči pa dan.

Vse so prav rešili: E. Schott, M. Jurjevič, Z. Krall, M. Knapič, M. Veselič in Julči Zalokar, učit. kandidatke; Jakob Hočevar, dijak v Celju; Al. Zbačnik, gimnazijec v Ljubljani; Franc Koželjski, I. Žgur, Ivan Kette, Anton Melik in Srečko Berlič, dijaki v Ljubljani.

Prilodnja številka „DOMOLJUBA“
 izide dné 20. maja 1903.

Tržne cene v Ljubljani

dné 29. aprila

	K	h		K	h
Goveje meso I. v. kg.	1	32	Pšenična m. 100 kg.	27	70
» » II. »	—	—	Koruzna » » »	21	—
» » III. »	—	—	Ajdova » » »	38	—
Telečje meso »	1	40	Fitol, liter . . .	—	24
Praščje » sveže »	1	50	Grah, »	—	35
» » prek. »	—	—	Leca, »	—	25
Kostrunovo meso »	—	90	Kaša, »	—	—
Maslo	2	20	Ričet, »	—	—
Surovo maslo »	—	—	Pšenica . 100 kg	17	10
Mast praščja »	1	80	Rž	14	60
Slanina sveža »	1	70	Jedmen » » »	14	50
» » prekajena »	1	80	Oves	15	—
Salo	—	—	Ajda	18	—
Jajce, jedno . . .	—	5	Proso, belo, »	18	—
Mleko, liter . . .	—	18	» navadno »	—	—
Smetana liter . .	—	—	Koruzna	15	—
Med . . . . . kg	—	—	Krompir	6	60
Krompir	—	—	Drva, trda, sežonj	7	60
Piščanec	1	50	» mehka, »	7	50
Golob	—	40	Seno, 100 kg . .	7	70
Raca	—	—	Slama, » » . .	6	—
Gos	—	—	Stelja, » » . .	—	—

Loterijske srečke.

Line,	2. maja	51	25	24	34	1
Trst,	2. maja	81	83	52	40	72
Dunaj,	25. aprila	20	47	2	69	46
Gradec,	25. aprila	18	1	9	65	7

Na prodaj je takoj

hiša

s šestimi stanovanji in vrtom.
 Izvé se ravno tam pri hišniku
 št. 4, spodnji novi Udmat pri
 Ljubljani. 60 3-2

Koverte s firmo
 vizitnice in
 trgovske račune
 priporočá
 Katol. tiskarna

Največji izbor.

Skrbno iz Jelovarije

Najnižje cene

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch.
tovarna delnikov,
Ljubljana, Mestni trg 15.

57 2

Na drobno!

Umetne cvetlice šopke in vence

za majnik, sveto birmo nove
maše, in druge cerkvene
slavnosti, priporoča 59 2

čč. duhovščini, g. trgov-
cem in slavn. občinstvu

po najnižjih cenah.

L. Wölfling

Ljubljana, Špitalske ulice štef. 9.

Postrežba točna!

Iščem

kompanjona

z okoli **25.000 K kapitala** za podjetje, ki do-
naša sigurno 16.000 K bruto letnega zaslužka, ki je
takorekoč zajamčen. — Podjetje se tudi prod. —
Več pové uredništvo tega lista. 62 2-1

Izjava.

Podpisani **Anton Grm**, posestnik iz Bukovca, rodni
okraj Vel. Lašče, izjavljam tem potom, da je vse, kar sem jaz
dne 13. in 15. marca t. l. čez gospoda **Jurija Peternel** in
gosp. **Josipa Žužek**, oba iz Vel. Lašče, gledé pričanja pred
sodiščem, po gostilnah pripovedoval, — čisto neresnično in ne-
osnovano in da zelo obžalujem to svojo zmotu ter prosim oba
istočasno tem potom odpuščanja.

Velike Lašče, 30. aprila 1903.

Anton Grm,
po domače **Lenovec.**

Zobotrebce (klinčke)

lepo izdelane, kupujeta v vsakej
množini in plačujeta po

najvišji ceni

Hitzl & Kozina

Ljubljana, Breg. št. 20. I. nadstr.

Samo 82 3-1
lepo blago se vsprejema!

V Ameriko

je najkrajša, najprijetnejša in najcenejša
vožnja čez Francosko 79 6-1

Havre - New Jork

ali **Antwerpen - New Jork,**

Havre - Philadelphia

ali **Antwerpen - Philadelphia.**

Natančneja pojasnila in cene naznanja rado-
voljno in zastonj

Ivan Bihelj

zastopnik generalne agenture (za celo Švico)
v Buksu (meja) zraven kolodvora.

Dva krepka

dečka

za kovaški obrt od 14.
do 15. leta in poštenih stari-
šev, sprejme takoj

Ivan Demšar,

Marije Terezija cesta štef. 6
v Ljubljani. 81 1

Posestvo

se prod. iz proste roke. Vse
je v dobrem stanju, 18 oralov
sveta in dobro zaraščen g. zd.
— Natančneje se izv. pri **Ja-
nezu Pavlinu, Gornje
Gameljne pod Šmarno
goro h. št. 10.** 67 1

Kovaški pomočnik.

kateri se razume tudi na bru-
šajo orodja, se takoj sprejme.
Več pové uredništvo »Do-
moljuba«. 71 3-1

Iščem spretnega

žagarja in mlinarja

Prednost imajo oni, kateri
znajo tudi tesarsko obrt vsaj
toliko, ako se pri žagi kaj ma-
lega pokvari, da sami popravijo.

Ivan Wulč, trgovec

v Čezsoči, p. Bovec, Primorsko.
74 1-1

HERBABNY -jev podfosfornasto-kisli apneno-železni sirup.

Ta že 33 let od mnogih zdravnikov priporočeni prsi sirup raxtaplja slex, umiri kašelj, pomanjšuje pót daje slast do jedi, pospešuje prebavljanje in redil nost. Železo, ki je v sirupu v lahko si prisvajajoči obliki, je jako koristno za narejanje krvi raztopljive fosforno-apnene soli, ki so v njem, pri slabotnih otrocih pospešujejo narejanje kostij. 194 12

Gena stekleniol 1 glá 25 kr. — 2 K 50 h, po pošti 20 kr. — 40 h več za zavijanje.

vsaka steklenica pristavljeno uradno vpisano varst. znamko.

Svarilo! Pred izdelki pod enakim ali podobnim imenom, ki pa so po sestavi in po učinku vsa različna posnemanja naših izvornih preparatov že 33 let obstoječega podfosfornastega kisló-apnena-železnega sirupa svarimo in toraj prosimo, zahtevati izrečno Herbabny-jev „apneno-železni sirup“ in gledati na to, če ima

Edina izdelovavnica in skladišče:

**Dunaj, lekarna „zur Barmherzigkeit“
VII./2, Kaiserstrasse 73—75.**

V zalogi skoro v vseh lekarnah na Dunaju, v Ljubljani in drugod.

V zalogi je pri gospodih lekarnarjih: v Ljubljani: M. Mardetschläger, G. Piccoli, U. pl. Trnkóczy, J. Mayr; Celje: O. Schwarzl & Co., M. Rauscher; Reka: F. Prodám G. Prodám, A. Schindler, A. Mizzan; Breze: G. Elsässer dediči. **Seveden:** F. Kordon; **Celovec:** P. Hauser & J. Pichler, P. Birnbacher vdova, J. Kometter, V. Hauser & R. v. Hillinger; **Št. Vid:** C. Schiebl, Trbiž: J. Siegl; **Trst:** C. Zanetti, A. Suttina, A. Filippi, dr. V. Serravallo, E. pl. Leitenburg, P. Prendini dediči, M. Ravasini; **Bejjak:** Jobst & Schneider, L. Assmann; **Črnomelj:** F. Haika; **Velikevoce:** J. Jobst; **Velšperk:** A. Huth.

KJE je

manufakturna trgovina pri

ŠKOFU

?????? v Ljubljani. ??????

V veliki mestni hiši Pogačarjev trg (sadni trg), kjer imajo novo zalogo volnenega blaga, kambrika, kotenine, vseh vrst rut, sukna hlačevin itd.

Streže se po prav nizki ceni dobro in trpežno blago. 37 6—2

Prodá se še dobro ohranjeni
križev pot

po jako nizki ceni. — Podobe so velike z okviri in nadstavkom 125×67; brez okvira in nadstavka pa 67×52 cm.

Kaj več se izvé pri cerkvenem predstojništvu v Rudniku. 38 4—4

Izdajatelj in odgovorni urednik: Dr. Ignacij Žitnik.

APENTA

Najboljša Budimska grenčica.

Se jako uspešno rabi pri telesnem zaprtju, protinu in toščicól.

Dobiti je v lekarnah, pri prodajalcih dišav, mineralne vode itd. 185 13—12

Edini zastopnik:
S. Ungar jr., Dunaj, I.

Ne pozabiti!

pri nakupovanju pomladanske in letne obleke za ženske in moške na domačo, pošteno,

zanesljivo trgovino

Češnik & Milavec

Ljubljana, Lingerjeve ulice.

Velika zaloga 52 5 2

oblačilnega blaga.

Cene najnižje.

„Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani“

Dunajska cesta št. 19

== v Medjatovi hiši v pritličju ==

vzprejema zavarovanja vsakovrstnih poslopij, premočnin in poljskih pridelkov proti požarni škodi, kakor tudi 14 11—3

zvonov proti poškodbí.

Pojasnila daje in vzprejema ponudbe ravnateljstvo zavarovalnice v Ljubljani, kakor tudi po slovenskih deželah nastavljeni poverjeniki.

Ta edina slovenska zavarovalnica sprejema zavarovanja pod tako ugodnimi pogoji, da se lahko meri z vsako drugo zavarovalnico.

V krajih, kjer se ni stalnih poverjenikov, se proti proviziji nastavljajo spoštovane osebe za ta posel.

Postavno vloženi ustanovni zaklad jamči zavarovancem popolno varnost.

Slovinci! pristopajte k domači zavarovalnici!